

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
13 Novembre st. v.
25 Novembre st. n.

Essé in fie-care duminéca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 46.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Și decă . . .

Și decă ramuri bat in geam
Și se cutremur' plopii,
E, ca in jalea care-o am,
Să-mi pae că te-apropii;

Și decă stele bat in lac,
Adâncu-i luminându-l,
E, ca durerea să mi-o 'mpac,
La tine-avându-mi gândul;

Și decă nouri deși se duc,
De ese 'n luciul luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine 'n totdeuna.

M. Eminescu.

O poetă pe tron.

(Urmare.)

Doze poeme de tot originale, in care domină un
avânt psalmodic, sânt „Jehova” și „Fermecătorea” (Die
Hexe).

Jehova este un șir de tablouri poetice din viața
lui Ahasver, desemnate cu trăsuri generale, fără a se
cobori in detalieri. Poema se incepe pe un ton psal-
modic, in versuri libere :

Poporul aruncă verși ramuri,
Poporul haine așternea
In calea lui, ér eu rideam.
Ei l'au condus la judecată,
Ei l'au condus pe dél la cruce,
Și capu-i sângeră, de sânge fruntea-i inroșise,
Eu joc de dânsul imi băteam.
Voi l'ați bătut cu biciul, cuvântând :
El este Dumneșeu!
Pe cruce voi l'ați restignit, dicând :
El este Dumneșeu!
Ara'ă-mi că ești Dumneșeu, ce tóte le-a zidit,
Așá eu il rugai.
Arată-mi că ești Dumneșeu, ce sórele conduce,
Așá eu il rugai.
Arată-mi că ești Dumneșeu, al cărui glas ca viforul re-
sună,
Ce mișcă arbori urieși, cum ar mișcă un fir de érbă :
Așá eu il rugai.

Din acestea și din alte versuri pline de espresiune,
ce mai urméză, ne vorbesce tótă ura și înderétnicia lui

Ahasver; el trebuie să trăiescă in etern, și vré să tră-
iescă; el nu vré să moră inainte de a fi găsit pe Dum-
neșeuul seu.

A doua óră il întâlnim pe malul Mărei-mórte; rit-
mul liber de aci inainte se schimbă in versuri albe, ne-
rimate (blanc-vers), de câte cinci picioare. Tabloul ce ne
zugerăvesce aci Carmen Sylva este unul dintre cele mai
răpitóre, încât îți vine să cugeți, că e zugrăvit de Lord
Byron :

Giur impregiur erá deșert. Nici pom,
Nici tufá, nici un fir de érbá verde
Nu 'mpodobíá pustiul fără umbrá.
Ér sórele din cer vérsând vâpái
De raze infocate pe pámênt,
(Ca niște limbi de foc schinteiétóre),
In Marea-mórtá lin se cufundá,
Ca o ságétá 'n riu de plumb lichid.
O pasere p'aici de rătăcesce,
Ea cade mórtá 'n valuri, doborítá
De-al undelor resufu veninos,
Și bate lung, neregulat, din aripi,
P'a mării față nemișcatá. Omul
Pétruns de jale-și plécá ochii 'n jos.

Mai pe urmă il întâlnim lângă Nil, conversând cu
statua lui Memnón, apoi il vedem, ca pe un adorator
al statuei, sub cerul infocat al Indiei; el se cobóră de
lângá statuá : tigrul scrișnitor de dinți, amenințându-l
cu mórte, il face a se depártá din acel loc. Se unesce
cu luptătorii mahometani, care plécá in rebel a se
luptá pentru Dumneșeuul lor. In bătălie Ahasver se luptá
in rëndul celor dintéiu; cu tóte acestea rămâne invul-
nerabil. El cautá pe Dumneșeu in cântece, in amor;
dar totdeuna însédar.

Cu chip frumos de díuá o femee
I-a ris : „De ce voesci să treci visând
Acésta viétá-atát de 'ncântátóre ?
De ce privirea țí-i atát de rece,
Când totul arde sub a ta privire ?
„Eu caut pe Dumneșeu și nu-l găsece
In cântece”. — „Sé-l cauți deci in amor !
Ea díse — in amor e Dumneșeu”.
Și lung priviá la el, zimbînd din ochi.
Érá óre chiar dânsa Dumneșeu ?
Pe sofa móle 'nconjurátá de hurii,
Cari netezîndu-i përu 'ncononat,
Stau gata așteptând a ei porunci ?
Coróna frumuseșii strălucíá
Pe frunte-i. Dânsul o priviá ardênd
De dor nestêmpêrat. Jertfind mereu
Frumuseșea pentru alte frumuseși.
Cautá numai amor, dar nu gásiá
De cât o umbrá palidá d'amor.
Căci dorul lui erá fără de saț,
Menit să ardá 'n veci nepotolit.

El prinde cu brațe de fer pe copilul seu, și vré să-l sugrume :

Nu trebuie, nu voi ca să trăiescă;
La ce să-mi porțe chipul încă'odată
Prin lume, drept caricatură?

Muma tineră însă-l impedează. După aceste găsesce aur nenumerat în interiorul unei peșteri suterane. Dărimându-se însă în urma unui cutremur de pământ bolta peșterii, el este nevoit a săpă un secol întreg, ca să desgrăpe acel ieseaur. Niște popore creștine aședându-se în acele locuri, îl consideră drept eretic, și încep a-l chinui și tortură. El însă esclamă :

Déc' ale vieții chinuri nesfârșite
N'au reușit a mă îndreptă spre Dumneșeu,
De sigur nici călăii nu vor reuși.

Scăpând de torturi, devine un mare descoperitor pe seșul oceanului, un rege într'o lume străină; supușii sei sânt fericiți; dușmanii îl silesc însă a-și depune corôna. Apoi îl vedem érași prin viscol de zăpadă pe un câmp de ghiată; un tovarăș necredincios i scapă vieța, se jertfescce pentru dênșul pe ocean în urma unui naufragiu, sărind în apă de pe scândura ce eră pré mică pentru a-i purtă pe amândoi.

După acestea Ahasver trăescce în Florența ca pictor. Vêdend însă un tablou original pe care eră zugrăvită imagina unei mume frumoșe cu copil în brațe și neputend a se innălță cu arta sa până la frumusețea acelei opere, se descuragéză, svêrle cu cuțitul într'un tablou isprăvit, plin de mânie sfărămă cu ciocanul o statuă, apoi dispare.

Și acum după aceste triumfuri ale scepticismului, urméză catastrofa finală, care ne impacă și ne mulțumescce: în Arcadia idilică a unei văi situată la pôlele Alpilor, Ahasver dă cu ochii de fericirea amorului, de fericirea unei tinere părechi: se convinge că în vieța este Dumneșeu, și Dumneșeu este vieța, apoi după ce a zărit pe Dumneșeu față în față, doresce să guste, cât de dulce este mórtea :

Eu voi să trec, ca frunța cea de tómnă,
Mărire ție Jehova!
Și să m'ascund, cărunț sub flori miroșitoare,
Că-al vieții vânt e greu și me dobóră.

Acésta repede schimbare internă, în fața unui simplu tablou al naturei, ca și care Ahasver mai vêduse de sute de ori, nu ne arată ôre destul de motivat: că în contra îndêrtniciei ironice, învêrtoșată în luptele milenare ale scepticismului și ale indoelii, nu se găsecce alt argument convingător, de cât timpul? Privită din acest punct de vedere, „Jehova“ este o poemă mărêță și bine cugetată, scrisă într'un stil poetic de rară lapidaritate; ea se pôte consideră ca un estras al tuturor legendelor ce se află despre Ahasver; tôte sânt arangiate la un loc cu o artă uimitóre, și punctele culminante ale tradițiunii sânt luminate, ca de un fulger strălucitor, de fantasia poetei. De și printre versurile iambice de cinci picóre ici colea se amestecă nemijlocit tonul psalmodic al unor versuri libere, ce sémênă mult cu proza biblică, totuși fisonomia poetică a operei întregi, și armonia fundamentală este fôrte puțin tulburată prin acésta. În „Ahasver“ vedem o galerie de tablouri istorico-filosofice, aședate unul lângă altul.

„Fermecătórea“ (Die Hexe) din contra ne presintă un singur tablou, séu mai bine dîcend, o singură figură în deosebite pozițiuni; precum în „Ahasver“ metafisica poetică, tot astfel în „Fermecătórea“ domină plastica poetică, preserată ici colea cu reflexiuni și ale romanticismului. „Fermecătórea“ este o frumuseță condamnată și

primejdiosă. Vênătorul o iubescce; el se urcă la dênșă pe culmea solitară de unde pêrul ei splendid de aur scăpără niște fulgeri omoritori. Dênșă e fericită în inima sa, vêdendu-se iubită de un suflet nevinovat, până când într'o dî cercetată de el în palatu-i iernatic de ghiată, pe mare, și pêtrunsă de amorul lui infocat, se cufundă cu palat cu tot în fundul mării.

Meritul principal al poemei este intuițiunea bogată și plină de fantasie, cu care poeta scie să însuflețescă tabloul ce ne zugrăvesce.

Pe un vêrf innalt de stâncă
Sbiciuit de reci furtune,
De-asupra unui abis.
Sede-o tinêră femeie,
O frumseșe de minune.
Capu-i reșemat pe mână,
Ea privescce 'n adâncime,
C'un picior rotund a lene
Peste altul aședat.
Mâna-i dréptă ține-un șerpe,
Ce mereu se 'ncolăcesce,
Scoțend limbi otrăvitoare.
Și se sbate, se sucesce,
Ca să scape de presiunea
Degetașelor frumoșe.
Peru-i galbên saltă 'n vifor,
Ca o pară de foc vie,
Se amestecă cu norii
Și cu fulgerul ce taie
În zigzaguri luminoșe
Firmamentul fără margini,
Coborînd în spre femeie,
Spre-a sdrobi un brad gigantic
Din vêrf pân la rădăcină.
Și 'n lumina ce dă focul,
Ce din brad în brad pêtrunde,
Ochii galeși ai femeii
Strălucesc verđii din umbra
Genelor intunecóșe...

Și cu aceste atribute cu care a inzestrat figura eroinei sale, poeta scie să ajungă, și la alte efecte poetice. E fôrte viu desemnat, cum fermecătórea pêtrunsă de amor, deslégă cu picioru-i cêța aburitóre de puciosă, și cum produce un cutremur în fundul pământului, ca și când totul ar fi gol la distanță de mai multe mile de loc în interiorul globului; ea își bate pasionată cu mânilor corpul seu frumos, își spintecă sinul, își smulge bucele frumoșe de pe cap și le trêntescce de pământ, suspinând și vâitându-se. Tôte aceste tablouri sânt zugrăvite cu niște trăsuri grandioșe și de-o expresiune genială. Forma fundamentală trochaică a poemei este amestecată ici colea cu versuri dactilice; găsim într'un loc și strofa modernă Nibelungiană, și mai multe cantece grațioșe, dîntre care mai ales cantecele de amor al vênătorului ne atrage atențiunea.

Ca traducătóre de poesii românesce, Carmen Sylva ne-a făcut cunoscute florile poetice produse în timpul mai nou de câteva talente mai distinse ale Moldovei și Munteniei. („Dichtungen des Auslandes. Band X. Rumänische Dichtungen, deutsch von Carmen Sylva. Herausgegeben und mit weitem Beiträgen versehen von Mite Kremnitz, Leipzig, Wilhelm Friedrich 1881). Ea nu se ocupă de poesia poporală, ci de productele noilor poeți și mai ales de ale acelora, care au o fisonomie națională bine pronunțată. Toți, afară de Bolintinean, care a murit la anul 1872, aparțin timpului de față. Precum vedem din menționatele notițe comunicate de Mite Kremnitz, cel mai mare poet al României este Vasile Alecsandri. Afară de poesii lirice, el a mai scris și comedii și o mare dramă națională, și a localizat mai multe comedii franceze pentru teatrul românesc. Alecsandri, care a fost odată și ministru timp îndelungat, trăescce la moșia sa Mircesci, în Moldova. Poesiile lui Alecsandri ni se presintă într'un costum cu totul origi-

nal, românesc. Baladele sînt mai mult niște narațiuni poetice, cu acel caracter epic, care este propriu baladelor sêrbesci. Face excepțiune însă „Margareta din Muncel“, baladă în care poetul glorifică iubirea maternă și care este compusă într'o formă plină de expresiune. „Dan, căpitan de plaiu“ din contra este o mică poemă epică, care nu corespunde pe deplin cerințelor epice, în ceea ce privește figura eroului principal, de ôre ce acel erou nu este decît „primus inter pares“. În asemenea ton epic este scrisă și balada intitulată: „Ghioga lui Briar“. Unele dintre produsele lirice ale lui Alecsandri, ca „Dor de călătorie“, sînt pline de simțire. M. Eminescu, care este reprezentat prin mai mult de douăzeci poezii, ne arată mai mult un pesimism cosmopolitic; aici, ca și colo, vedem urmele școlii lui Byron și Musset, chiar și în poezii mai mari cum este: „Der Eisvogel“ în care imaginile fantastice ale basmelor sînt împreunate cu tablouri naturale și pline de adevăr. „Melancolia“ este o iconă posomorită; coloritul e frumos, mersul ideilor însă este sceptic pînă la sfêrșit, ca și în elegia „In etern“ și în alte poezii. Afară de acestea, colecțiunea mai cuprinde poezii de I. Negruzzi, D. Bolintinean, Șerbanescu etc. Acest din urmă, un înalt oficer al armatei române, nu celebrează faptele eroice dela Plevna, ca și Alecsandri, ci ca un talent liric, exprimă sentimente de amor, precum ne arată poezia sa „Arta“, care este plină de simțire. El ne face impresiunea, ca și cînd ar fi un Geibel al Românilor, cu epolete.

Traducțiunile de Carmen Sylva și de Mite Kremnitz merită totă recunoștința noastră; nu găsim aici nimic din acele cărpituri și adăuseturi improvizate, cu cari se indeletnicesc cei mai mulți dintre modernii traducători de poezii. Icona poeziei lirice românesce, ce ni se prezintă în această colecțiune, este foarte interesantă. Legătura caracterului național cu acel torent de idei cosmopolitice, care străbate poezia lirică mai nouă a națiunilor apusane, i dă acel timbru, care este propriu și poeziei lirice rusesce din timpul mai nou, și mai ales a poeziilor lui Pușkin. Apoi faptul, că regina tinêrului și zelosului stat a luat ea însași asupra sa rolul de mijlocitoare poetică, și a condus pe poeții români în templul poeziei germâne, deschis pentru toate popoarele: este un fapt internațional, pentru care românii vor fi de sigur, și cu tot dreptul, foarte recunoscători față de regina lor.

(Incheierea va urmă.)

Petru Dulfu.

Stefan Rareș.

— Dramă istorică în 4 acte și 10 tablouri. —

(Urmare.)

STEFAN: Ecă vorbă! Ce! nu me crești pe mine?
TRIFAN: Te cred foarte mult. De, ție și eu sê nu omori un om de gêba. Sê pipăim lucrul bine și atunci . . .

STEFAN: Ești al doile Toma necredinciosul. Fii sigur, că nu-l voi omori eu de gêba!

TRIFAN: Eh! Atunci alt ceva. Eu socotiam, cu cât vor fi mărturii mai multe și mai bune, cu atât pedepsa va fi mai dréptă.

STEFAN: Vești bine. Par că uneltitorii lucréză tot cu marturi.

TRIFAN: Dar negreșit, trebuie sê mai aibă tovarăși.

STEFAN: Firesce. Pe stolnicul Petrea, la care voiă sê plece.

TRIFAN: Înțeleg acum. E și el din cetașii impeli-

țatului de Petrea. Décă este așa, Dumneđu sê-l erte!
(*Intră Moțoc.*)

STEFAN lui Trifan: Ți-l dau în sêmă dumitale. Imi răspunde de dênsul. Vești sê fie bine păzit. Acum am de vorbă cu Moțoc! Pôte că are sê-mi spus ceva. (*Trifan ese.*)

SCENA III.

STEFAN și MOȚOC.

STEFAN: Ai întârziat de a plecă în Lechia, postelnice?

MOȚOC: Am întârziat, Măria Ta.

STEFAN: Cuvêntul?

MOȚOC: Pentru că impregiurări grele m'au oprit.

STEFAN: Și anume?

MOȚOC: Inchiderea lui Costin Troțușan.

STEFAN: Cum! te interesezi de dênsul? Nu scieam aceste.

MOȚOC: Ca de un frate; el este logodnicul surorii mele. Pôte că acesta o scii și Măria Ta.

STEFAN: O sciu sêu nu, dar sê vedem mai departe!

MOȚOC: Am venit ca sê te rog sê-i dai drumul, Prê Innălțate. Ori care ar fi vina lui, eu cer dela blândeta Măriei Tale ca sê-l erti. Nu sfărimă o fericire, care abia începe pentru doue ființe. Și ca preț pentru acesta îți voi udă picioarele cu lacrimile mele, îți voi fi rob și voi face toate slujbele ce-mi vei cere. Măria Ta imi cunosci credința și zelul ce Ț-am arêtat totdeuna și ar fi nedrept a me lovî atât de aspru. Ești părintele și stăpânul Moldovii și cînd ai privilegiul de a face ceva pentru care sê fii binecuvêntat, ce folos ai avê ca sê lucrezi altfel? O singură soră am și fericirea ei este fericirea mea. Indură-te, stăpâne!

STEFAN: Vorbesci foarte bine, Moțoc; atât numai, că auzul meu nu este deprins sê asculte asemenea cuvinte. Sînt stăpân al Moldovii, ai ție, și ca stăpân am poftă sê piêră acel Costin. Și va peri.

MOȚOC: O! nu Măria Ta! Pentru sufletul părintelui Innălțimii Tale, care te iubiă atăta; pentru fericirea singurei surori ce ai: nu vei face acesta faptă; căci prin acesta m'ai ucide pe mine ênsu-mi, pe mine care mi-aș da viața cu mulțămire pentru Măria Ta, dându-mi aceea ce-ți cer. Ai înainte-ți pe Moțoc în genuche, fie-ți milă de dênsul și el nu te va uită!

STEFAN: Moțoc, mai bine sê ne înțelegem, ca ômenii! Tote aceste sînt vorbe zêdarnice. Omul, cunosci, nu me 'ndoiesc, că este jucăria patimilor lui. Și cu cât un om este mai sus, cu atât patimile lui sînt mai mari și cu atât trebuie mai grabnic implinite. Eu sînt cel puternic și prin calea bunetății sêu a asprimii cat sê ajung la ținta ce doresc. Atât mai bine, cînd cineva cade la 'nvoiêlă. Un bine totdeuna este respătit prin alt bine.

MOȚOC: Voi face totul pentru Măria Ta; totul, afară numai de ceea ce ar aduce necinstea numelui meu.

STEFAN: A! cuvinte neînțelese! Sînt lucruri la cari omul ține fără sê scie pentru ce? A fi omul așa sêu altminteri, ese tot acolo. Viața este totul; celelalte se pot învêrti după plac. Acelaș lucru pôte fi bun sêu rêu după impregiurări. Décă te servă, este bun; decă nu, este rêu. Ce folos tragem din niște credințe ôrbe, decă ele ne aduc nemulțămiri? Bună-oră dta pomenesce de cinstea numelui dtale. Numele dtale este totdeuna acelaș. Ôre numele meu de câte cuvinte nu va fi însoțit cînd ese din gura ômenilor, dar nici că me ingrigesc de acesta. Eu sê fiu sânetos . . . Cred că me înțelegi.

MOȚOC: Nu sciu unde tind cuvintele Măriei Tale;

dar ved că te-ai mai imblândit și acesta imi dă nădejde.

STEFAN: Așă este! Să ne deslușim mai bine! Ascultă-me, Moțoc? Scii ce 'nsemnă a iubi? Acesta este o bôlă, nu este așă?

MOTOC: Măria Ta, lasă acestea!

STEFAN: Lasă-me să vorbesc; nu scii ce voi să ȳic.

MOTOC: Pricep, fără ca să mai spui; sciu unde vrei ca să ajungi. Dar, Măria Ta, lapedă ori ce gândire și arată-te, că ai suflet mare!

STEFAN: Înțelegi ceva, dar n'ai înțeles tot și ar fi bine ca să me ascuți . . . Un suflet nu pôte fi nici mai mare, nici mai mic, după cum este. Te-am întrebat, decă scii ce însemnă a iubi și mi-ai tăcut cuvântul. Postelnice, trebue să fi iubit și tu vr'odată.

MOTOC: Pôte da și pôte nu.

STEFAN: Și la ce mai tăgăduesci, par că eu nu cunosc?!

MOTOC: Ce vrei să ȳici, Dómne?

STEFAN: Nu este de mirare ca să fi iubit amândoi, adică și eu și dta, pe aceeaș femeie.

MOTOC: Me chinuesci, Măria Ta. Acele vremuri . . .

STEFAN: Eu nu voi să te invinovățesc.

MOTOC: Chiar de aș fi iubit-o, dar ađi nu mai am pentru dēnsa decăt respect și supunere. Ursita a dărui-o aceluia, cărui s'a căđut. Așă a fost să fie și eu mi-am plecat capul.

STEFAN: Va să ȳică ađi n'o mai iubesci?

MOTOC: Nu. Ve jur acesta!

STEFAN: Imi pare rău. Dar să nu cređi, că vream ca s'o iubesci, ca să te pot prigoni; ferescă Dumne-deu! Jur și eu ca și dta!

MOTOC: Dar . . . acesta ispitire me 'ncurcă . . .

STEFAN: Voi câtă dar ca să te descurc.

MOTOC: Când ai binevoi . . .

STEFAN: Eu am o soție, pe care, drept să-ți spun, ađi o uresc. Și ar fi fost bine ca să-i rămăie iubirea dtale cel puțin. Apoi . . . dta ai o soră frumoșă ca trandafirul primăverii, cea mai desevěřșită ființă ce a putut Moldova să nască . . . Maica Precistă să-i dea ȳile fericite! . . . Drept să-ți spun, nu cred să se găsească alta femeie mai frumoșă în tótă lumea . . . Eu, postelnice . . . eu iubesc pe sora dtale, și să me cređi, o iubesc ca un nebul . . . Ce! ore te poți jucă cu dragostea? Ce ar fi dar de făcut?

MOTOC: Nu mai sciu nimic.

STEFAN: Eu aș crede fôrte nimerit, ca să facem un schimb. Iți dau pe Măria cu tótă bunavoința mea. . . Cum ți-se pare acesta chibzuire?

MOTOC: Tristă, Măria Ta; gróznică, Măria Ta; infiorătoare, Măria Ta. Și cu atâta mai mult, că nu o așteptam. Când eu aș fi care s'o propun, Măria Ta ar trebui să n'o primesci și s'o respingi cu dispreț . . . Sora mea!

STEFAN: Se înțelege când ai propune-o dta, dar o propun eu. Și este cu totul alt ceva. Aș crede cu puțință. Poftesci ca s'o ridic la scaunul Moldovii? E bine, fie; étă că-ți fac și acest hatir . . . Te mai împotrivesci?

MOTOC: Oh! Măria Ta!

STEFAN: ȳ-aș puté fi mai bun cumnat decăt Costin.

MOTOC: Vai, ce timpuri!

STEFAN: Nu-ți plac? Fărtate, Moțoc, eu am isprăvit. Alege-ți! Lucrăză cum te va povățui mintea mai bine! Fă ce vrei, căci și eu voi face ce voesc. Hotărira mea este luată, și, ca să nu me superi, imi poți da pace. Domnul Moldovii nu pôte fi o jucărie. (Ese)

SCENA IV.

MOTOC singur.

Domnul Moldovii nu pôte fi o jucărie; ér Moldova intrégă pôte fi jucăria lui! . . . La care mijloc să mai alerg acum? . . . Un resboi se incepe între mine și între tine, mare vodă! . . . Și Dumne-deu scie a cui va fi biruința?! (Trifan și Joldea intră.)

SCENA V.

MOTOC, TRIFAN și JOLDEA.

TRIFAN cătră Joldea: Decă va fi așă vinovat, este de mórte.

JOLDEA: De! In tot felul perirea-l așteptă.

TRIFAN: Măria Sa pôte să-l erte . . . Étă și Moțoc! Cătră Moțoc: Ce stai și te gândesci, cumetre Jan-cule!?

MOTOC: Singur nu mai sciu ce gândesc. Sufletul imi este abătut, inima sfărimateă, căci ved jalea încătrome 'ntorc.

JOLDEA: Ce fel! Te scieam mai vesel.

MOTOC: Astăđi sânt cel mai trist și mai nefericit din toți căți se tēresc în acesta mărétă . . . acesta nimernică și umilită Suceva.

TRIFAN: Și pentru ce?

MOTOC: Pentru ce? Spuneți-mi Dvóstre, boeri!

TRIFAN: Pășurile tale pot fi ore și păsurile nóstre? Unul e trist, altul vesel; unul ride, altul plânge.

MOTOC: Firesce. Nici unul din voi nu are o soție, pentru a cărei desonóre să-și acopere capul cu ce-nușe; nici unul nu are o soră, pe al cărei mormēt va trebui să verse lacrimi; nici unul nu are o viétă ce este amenințată a se stinge fără voia lui Dumne-deu în fie-care minut. Ce ȳiceți, nu este așă?

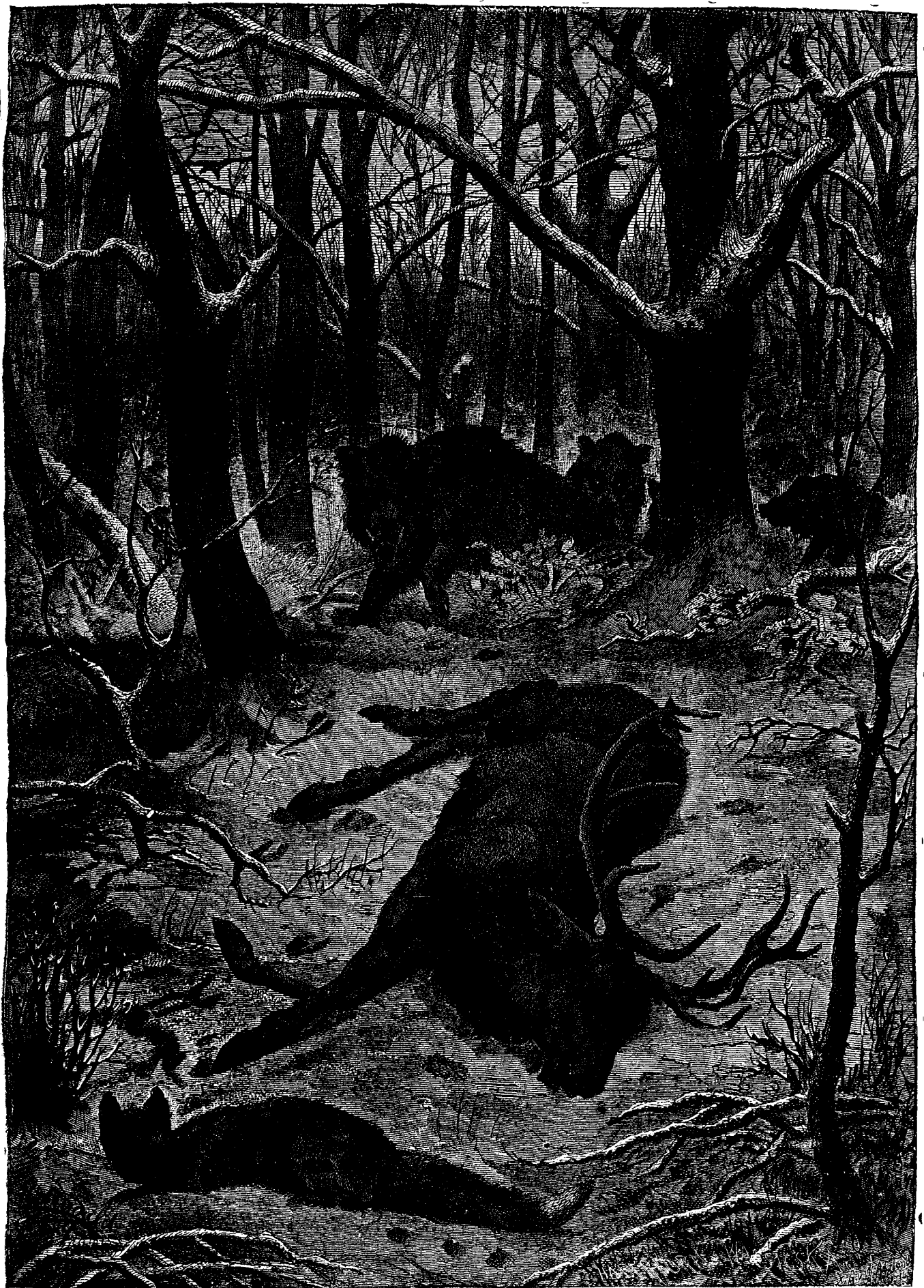
TRIFAN: La vodă se cam aduce vorba. Dar cătră cine se îndreptăză acesta cărtire? Eu nu sciu ce vrei să ȳici?

JOLDEA: Nici eu. Deslucese-ne!

MOTOC: Cătră cine acesta cărtire? Cătră Stefan vodă.

JOLDEA: Cătră Măria Sa? Dar ce neajuns ȳ-a făcut?

MOTOC: Vreți să sciti, boeri? Doriți ca să ve spun, sftnici ai Moldovii? Auđul vostru are pofta ca să aște lucruri noi? Ascultați! . . . Dar nu! . . . Cugetarea numai me face să roșesc. Limba mea rămăne mută, voină a grăi. Sufletul mi se tēmpesce, corpul mi se 'ncremenesce d'atata injosire. Gróză și peire e tot ce pot ȳice. A fi cineva osândit la pângărirea numelui seu; a fi silit să se arunce în tină și în noroi; a fi nevoit să-și străpungă inima cu singura mâna sa; a împodobí mormintele strămoșesci cu ocară, în loc d'a le acoperi cu flori. Nu este așă, că e grozav? Respundeți, nu! — și voi repetați și eu: nu! He bine! ascultați! Eu am o soră, este tot ce pot să am mai scump sub sóre. O iubesc și i doresc fericirea mai mult, decăt me iubesc pe mine și doresc fericirea mea. De ați avé surori, ați face tot așă, socotesc eu. Măriei Sale lui Vodă: place Ecaterina. Măria Sa voesc a merge pe acelaș drum, ce a mers totdeuna. Măria Sa voesc a-i răpi fericirea, a o face nevrednică de numele ce pórta, a o injosi, a împovora cu nori de durere fiitorul ei. Nu! Măria Sa doresce a o face norocită, a-i da domnesci mângăeri, a o mări, a o innălță până . . . la patul Măriei Sale. Și Măria Sa m'a găsit pe mine uneltă la acesta, și Măria Sa — deschideți urechile boeri! — spre resplătire imi dă mie pe soția sa. Audiți, creștini! Audiți voi boeri, fapte demne de un voivod al Moldovii! Când auđul meu a primit asemene cuvinte dintr'o limbă domnescă, atunci . . . atunci sufletul meu a pētruns până 'n adăncimile iadului.

Jertfa vênătorei.

TRIFAN: Ai inebunit, Moțoc?

MOȚOC: Așă, boeri; am inebunit. Dar voi ce ți-
ceți în înțelepciunea voastră? (*Elena intră.*)

JOLDEA: St! . . . Măria Sa Dómnă-mumă.

SCENA VI.

Cei de sus, ELENA.

ELENA lui Joldea: Pentru ce întârziezi, ginere? S'a apropiat ore logodirii. Părintele mitropolit va veni îndată. Cât de mare mulțumire simt în acésta ți, că pot da la casa ei pe copila mea, pe iubita mea Rocsandra! Cine scie câte zile imi mai rămân, să mor cel puțin cu sufletul împăcat, că mi-am împlinit datoriala de mumă. Pentru tine, Joldea, începe de acum primavéra cu tóte desfétările sale. Eu rog pe Dumneđeu ca să aducă asupra capului vostru ani plini de norocire. Să mergem! Stefan și Rocsandra așteptă. Veniți cu noi, boeri! Hatmane, dta Moțoc, fiți părtași cu noi de acésta ți fericită!

MOȚOC: Innălțată Dómnă, trebuințe neapărate me împedecă de a gustă și eu din acésta mare fericire.

ELENA: Atunci nădejduesc, că la nuntă nu vei avé asemenea trebuințe.

MOȚOC: Nădejduesc . . . Până atunci, Măria Ta, dta hatmane; dta spătare, folosiți-ve de acest privilegiu al logodirii și rugați pe Innălțimea Sa vodă să dea drumul lui Costin Trotușan, căci el este logodnicul surorii mele!

ELENA: Ce fel? Âncă un boer în primejdie! Cum? Costin închis?

MOȚOC: Luat din mijlocul fericirii și închis. Gândesc-te, spătare, să te smulgă acum cineva de lângă aceea pe care iubesci și să te arunce în temniță!

ELENA: Și pentru care vină?

MOȚOC: Pentru nici o vină.

TRIFAN: Am să-i vorbesc Măriei Sale.

ELENA: Imi voi pune tóte puterile ca să-l scap.

JOLDEA: Ai făgăduela mea, scumpe Moțoc. (*Elena, Trifan și Joldea es. Ion intră.*)

SCENA VII.

MOȚOC și ION.

ION: Ce ispravă?

MOȚOC: Desnădejdea.

ION: Eu aduc o scire și mai urită. Paza a devenit cu mult mai riguroasă, păzitorii s'au înmulțit și au în capul lor pe unul din cei mai grozavi zbiri.

MOȚOC: Nenorocire! Amenințarea crește, sfârșitul ne așteptă.

ION: Boerule, nu-ți perde cumpétul! Aibi voință, aibi curagiu! Nu vom scăpă de ródele veninóse, până ce nu vom smulge copaciul din rădăcină. Cu îndreznélă faci într'o ți aceea ce n'ai face într'un an cu nepăsarea și cu plânsul. Să zdrobim capul și atunci tóte mădulările tirăniei vor amórți.

MOȚOC: Voesci să unelțim peirea lui vodă?

ION: Me mai întrebi?

MOȚOC: Bine. Véd că în vinele tale curge curatul sânge al Moldovii. Așă să facem! Dumneđeu să fie cu noi! Piéră cu rușine cel mai din urmă din strănepoții lui Stefan cel mare!

ION: Veđi, așă te voi! Pórtă-te ca un bărbat, ér nu întrebuintă suspinul ca o femeie! Nu îndreptă ruga la sufletul aceluia în al cărui pept va isbuti mai lesne cuțitul séu pistolul! Décă nu aveam nădejde, trebuia să fiu de mult țéran. Fii voinic, boerule, ori cată să-ți fie de prisos svaturile mele!

MOȚOC: Să nu perdem vremea! Ne mai trebuiesc tovarăși. Să-i cătăm! Vor mai fi mulți, cari sânt ca noi.

ION: Moldova întregă. Nu ne trebuie mulți tovarăși. Puțini, dar hotărâți.

MOȚOC: Să mergem a-i găsi.

ION: Cată printre boeri; lasă poporul pe séma mea! (*Cortina cade.*)

(Finele actului al doile.)

(Va urmá.)

N. V. Scurtescu.

Ora, ora, morilor.

— Joc românesc de copii. —

Acesta se jócă de copii, amestecați băeți și fete. Jocul se începe alegându-se doué tabere. Una de trei copii, tabera I; cealaltă de ori câți copii vor fi la joc, tabera II.

Doi dintre copiii cei mai potriviți la innălțimea trupului din tabera I, se fac pórtă. Cel d'al treilea, care e și mai isteț, se face portar, și dicesc că este luna.

Copiii din tabera II, își aleg și ei căpetenia pe cel mai mare dintre dênșii, și dicesc că este sórele.

Copiii-pórtă se pun alătorea unul lângă altul, la o depártare de un pas, și se țin de mână; adecă: cel cu mâna dréptă ține pe tovarășul seu de mâna stângă. Când ridică mâinile în sus, rămâne loc printre dênșii deschis, așă încât inchipuesc a fi o pórtă.

Ceialalți copii din tabera II, în șir unul după altul, cu căpetenia lor în frunte vin și se opresc din na-
intea porții. Copiii cari alcătuesc pórtă, lasă mâinile în jos, arătând, adecă, că pórtă este închisă. Căpetenia taberei II, adecă sórele, dicesc portarului:

— Ora, ora, morilor,

Deschideți porțile!

— Ale cui porți?

— Ale lui Cataram-vodă.

— Ce dai vamă?

— Un cățel

Ș-un purcel

Și pe (cutare) d'un picior*.

Atunci portarul, adecă luna, face semn copiilor-pórtă să ridice mâinile în sus, adecă să deschidă porțile.

Căpetenia taberei II, sórele, trece prin pórtă cu toți copiii după dênșul. Când este să trecă și cel din urmă din copiii taberei lui, copiii-pórtă lasă mâinile în jos și-l opresc. Portarul, adecă Luna, întrebă pe copil, la cine se trage el? Copilul răspunde, că se trage ori la Lună, ori la Sóre, după cum i se pare și lui.

Pe când se face acésta, Căpetenia taberei II, Sórele, ocolesce porțile cu toți copiii taberei lui după dênșul și vine érași dinaintea porții.

Ca și la întâiași dată, poruncesce să se deschidă porțile, și i se răspunde ca dela rând. Sórele trece érași prin pórtă și porțile opresc pe cel din urmă copil, precum a făcut la întéiul copil oprit. Codirla cel oprit se trage érași la cine vré el, adecă ori la Sóre, séu la Lună.

Astfel se repetéză jocul până ce toți copiii au fost opritți, și fie-care și-a ales partea unde se trage.

Cei ce s'au tras la Sóre, trec de o parte; érá cei ce s'au tras la Lună, trec de altă parte și se fac érași doué tabere, tabera sórelui și tabera Lunei.

Atunci se face o dungă pe pământ cu un bêt. Căpeteniile taberilor, adecă Sórele și Luna vin față în față, unul de cealaltă parte de dungă, altul de céstă-laltă parte. Și puind fie-care piciorul cel drept tocmai pe dungă, întind mâinile unul cătră altul. Unul ține mâinile cu podul palmei în sus, și cu cele patru degete, afară de cel mare, indoite făcute cârlig; celalalt ține

mânile cu dosul palmei în sus și tot cu degetele încovoiate, făcute cârlig și le pune pe mâinile celui dintâiu, așa ca să se apuce în cârlig degetele lor, și se încheștăză.

Apoi vine un copil d'al fie-cărei tabere, și apucă pe căpetenia lui în braț, pe dela spate; apoi altul apucă pe acesta, tot în braț, pe dela spate, și apoi altul, și apoi altul, până se înșiră fie-care copil la tabera unde s'au tras ei.

Când sânt gata toți, încep a trage, unii într-o parte, alții într'altă parte, pe căpeteniile lor, cari se țin bine încheștați de degete.

Dacă trag copiii Lunei pe copiii Sorelui, peste dunga de pe pământ, atunci se dice că a biruit Luna; ărá dacă trag copiii Sorelui pe aceia ai Lunei peste dungă, atunci se dice că Sorele a biruit.

Mai adesea însă Sorele biruesce.

Se întemplă câte odată, ca căpeteniilor să li se mõe degetele și să scape, ori că de dinadins scapă, atunci amândouă taberile dau pe spate, și cad cu gairarasele în sus unul peste altul. Atunci rîd unul de altul, și rid până se strimbă de ris; după care ori începe jocul din nou, ori începe altul.*

Peste Milcov jocului acestuia i dice d'a Halea Malea. ărá cum spune dl A. Lambrior că se jõeă el, în „Convorbiri Literare” nr. 1, din 1 aprilie 1875, anul IX :

„Copiii trec în șirag pe sub doue mâni, a doi dintre dênșii, ce le țin în chip de pôrtă. La intrare se schimbă următorele vorbe între căpetenia șiragului și între păzitori :

— Halea-Malea

Încotro ți-e calea ?*

— Deschideți porțile !

— A cui porți ?

— A lui Basarabă !

— Ce dai vamă ?

— Un cățel,

Ș-un purcel,

Și pe . . . cutare

De-un picior !*

În de obștia căpetenia jocului făgăduesce pe acela dintre ai sei despre a căruia voinicie e sigur. Dacă portarii isbutesc să prindă pe cei făgăduiți în doue rënduri, scapă de sarcina lor și aceștia le iau locul*.

P. Ispirescu.

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate. —

(Urmare.)

88) *Cobă, cobie, cobl*. Cuvântul „cobă” séu „cobie” în graiul bânățenesc însemnă : a) un om care are o presimțire magică despre ceva rău ce-l așteptă în viitor și instinctiv vrënd ne vrënd tot despre acesta vorbesce ; homo qui habet magicam praesensionem aliquis futurae rei malignae, de qua volens nolens instinctive loquitur at. ; un homme qui a le pressentiment magique de quelque chose maligne que l'attend au futur, e laquelle sans volonté il parte souvent instinctivement fr. ; ein mensch, welcher das magische gefühl eines bevorstehendes übels hat, und unwillkürlich instinctiv oft davon redet germ. ; despre atare om se dice : taci cobă ăra, ce tot cobesci ; b) în specie : un om care rămiesce (râvnesce) cu mare aviditate la mâncare, și mân-

când se teme că nu se satură și mõe de fõe ; homo qui cum magna aviditate impendit alimentis, et manducando timet se non satiare et fame jugulari lat. ; un homme, qui incline avec grande avidité aux aliments et qui en mangeant craint de ne pas se rassasier et de mourir de faim fr. ; ein mensch welcher mit grosser begierde dem essen nachhängt, und essen sich fürchtet nicht satt zu werden und vor hunger zu sterben germ. ; cătră atare om se dice când i-se dă de mâncare : na ! cobo séu cobio, mânâncă, satură-te ! ; c) în înțeles transl., figurat : buhă séu ciovică, care vine și cântă pe casa omului, despre care încă se dice : „cobă rea” ; strix quae venit super aedem hominis et cantat, de qua etiam dicitur : „coba maligna” lat. ; hibou, qui vient sur la maison de l'homme et chante, duguel on dit : „coba maligne” fr. ; nachteule, welche auf dem hause des menschen kommt und singet, von welcher man ebenfalls sagt : „böse cobra” germ. În graiul bânățenesc „cobă” séu „cobe” pl., nu însemnă nici când : sburătore, hóră ; volaille fr. ; geflügel germ.

Despre acesta definițiune a graiului bânățenesc mărturisesc și dicționarele române, de örece Dicționarul de Buda din 1825 traduce germânesce verbul „cobesc” cu : ahnen, wittern ; și magiaresce cu : jövendölésképen érzeni (a simți în mod de prevestire), ărá substantivul „cobă” îl traduce în germânesce cu : ahnung, vorempfindung ; în magiaresce cu : előre érző jegy (sémn de înainte presimțire) ; prin urmare traducerea lătinescă a Dicționarului de Buda cu : praesagire, ominari, precum și cu : praesagium, omen, este necorectă și réualésă, pentru că trebuia să traducă cu : praesentio-praesentire (precum întru adevăr face acest dicționar la verb). În Barcian : Vocabulariu romano-nemțesc, Sibiiu 1868 pag. 42 încă se traduce „cobă” cu : ahnung, vorempfindung germ. Asemene și Poliz : Vocabolar romano-german, Brașov 1857 traduce „cobă” cu : ahnung germ. Așá dară din dicționarele românesci în conglăsurire cu graiul bânățenesc se documenteză, cumcă „cobă” și „cobi” nu are și nu pôte avé în limba română semnificațiunea de „praesagiuni” și „augurium” lat., prin urmare cuvântul „cobă” se traduce corect în limba lătinescă, francesă și germânescă precum noi mai sus împărtășirăm.

Dl Miklosich : Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 294 derivéză cuvântul românesc „cobă”, dându-i semnificațiunea de „omen” lat., „vorzeichen” germ., dela paleoslovenicul „kobi” : *οἰωνοσοποια* gr., augurium lat., wahrsagen aus dem vogelfluge und aus der vogelsprache germ., combinând și pe sêrb. „kob” : occursus lat., rencontre fr., das begegnen germ. ; „kobiti” : praesagire lat., predire fr., voraussagen germ. Însemnăm aci, cumcă „kob” în limba sêrbescă după Karadzits : Lexicon serbico-latino-germanicum (de unde a cules și dl Miklosich) este în us numai în ținutul Negotinului locuit de Români, și se întrebuinteză în mod de salutare când se întâlnesc doi ömeni dicënd : dobra kob, adecă : bună întâlnelă.

Dl Cihac : Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 65 spune cumcă „coba” în limba română ar însemnă : présage, augure fr., și „cobe” pl. : volaille, pepie, oiseau funèbre fr. ; geflügel, pipps, todtenvogel germ., „cobesc” : augurer, souhaiter fr. ; în urma „cobar” : celui qui augure des oiseaux fr., adecă : cel ce prevestesce din paseri. Dar cuvântul „cobar” cu atare semnificațiune, nu esistă în graiul bânățenesc, și nu se află nici în dicționarele românesci ; se vede a fi o creațiune a dlui Cihac cu tendința spre a esoperă o etimologie slavă. După acesta derivéză dl Cihac, urmând lui Miklosich, cuvântul „cobă” din aceleași elemente slave, adăugând mai de parte și pe sêrb. „kobac” (cet. kobați) : astur nisus lat. ; pe neoslov. „koban”, pe croat.

* Spus de Iancu Niculescu, puitor de hârtie la presa mecanică de tipografie, ședetor în mahl. Olari. Bucuresci 1883.

„koban“ : fatal, funeste, sinister fr.; pe boem. „kob“ : augure fr. „koba“ și „kobik“ ; corbeau (corvus) fr.; pe polac. „kobiec“ și „kobus“ : émerillon fr., larchenfalke germ.; pe rus. „kobeniti“ : avoir des convulsions fr., zuckungen haben germ., „kobecū“ : falco apivorus lat.; pe bulg. „kobe“ : gamin (fecior, flăcău) fr.; pe alban. „kobe“ : formule d'imprecation fr., verwünschungsformel germ.; pe magiar. „kaba“ : o specie de vulture; in urmă țice dl Cihac, cumcă „kobi“ a trebuit să insemne la început in limba vechiă slovenescă o pasere, prin care au augurat Slavii. Acésta din urmă părere a dlui Cihac se adevăresce și din elementele slave produse de dlui. De aci apoi urmăză, cumcă chiar pentru că derivățiunea se face dela „kobi“ pasere augurătoare, acésta etimologie slovenescă nu pôte avé nimic comun cu „coba“ românescă, care de după cum mai sus vedurăm, are in limba română cu totul altă semnificațiune.

Deci fiind că cuvântul „coba“ și „cobi“ in limba română însemnă : o presimțire séu o intențiune instinctivă a sufletului, care nu este nimic altă de cât o „cupiditate“ (cupiditatea nu trebuie să fie absolut favoritoare), prin urmare in acésta direcțiune trebuie cercetată etimologia cuvântului. O atare etimologie aflăm in „cupio-cupere“ lat., care in limbele romane dela apus și in dialectele lor ia diferite forme și semnificațiuni. Est-mod aflăm in Ferreira : Dictionarium latino-lusitanicum, Parisiis 1855 „cobiçar“ pentru : cupere, desiderare lat. In Couzinié : Dictionnaire romano-castraise, Castres 1850 pag. 117 aflăm „coubes“ pentru : convoiteux, avide, rapace fr.; eifrig begehren, lustern, begierig sein germ., apoi „coubit“ pentru : invitation fr., einladung germ., pe care il derivéză Couzinié dela „convivium“ lat. Tot in Couzinié pag. 90 vine înainte „cabeco“ pentru : cheveche, chouette fr.; hauseule, kauz germ. Burguy : Grammaire de la lange d'oïl, Berlin 1856 t. III glossaire pag. 92 ne împărtășesce „coveitos“ pentru : convoiteux, qui desir ardemment fr.; eifrig begehren, lustern germ., și verbul „coveiter“ pentru : convoiter, desirer fr., și-l derivéză dela „cupere“ lat., combi înd și pe „cobir“ provenç., care asemenea este „cupere“ at. In Goudelin : Las obros, Toulouso 1713, adecă in 3-sariul din capétul opului pag. 322 aflăm „cabeco“ pentru : buha, ciovică; érá pag. 329 „coubes“ pentru : coupide, avide fr. In Fuchs : Die unregelmässigen Zeitwörter in den romanischen Sprachen, Berlin 1840 încă stă „cobeig“ pentru : cupere lat. In Diefenbach : Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 pag. 519 stă „scopa“, „scops“ și „scoba“ pentru : buhă, ciovică, care prin afăresa lui „s“ dela început sună „copa“ și „coba“ ca in limba română. Diez : Etym. Wörterbuch der romanischen Sprachen, Bonn 1853 p. 119 ne împărtășesce pe provenç. „cobe“ pentru : avide, glouton fr., gierig germ., și verbul „cobir“ cu înțelesul de : „mi s'a făcut parte“ d. e. „jois m'es cobis“, adecă : freude ist mir zu theil geworden germ., mi s'a făcut parte de bucurie; acésta semnificațiune a cuvântului provençal „cobir“ duce nerevocavér la românescul „cobi“, ca și când ai țice : bucurie s'a cobit mie. In limba francesă încă aflăm „gober“ pentru : gierig verschlingen germ., care vedesce apriat înțelesul al doile al cuvântului românesc.

Din tôte aceste până aci spuse dară se documentéză, cumcă cuvântul „coba“ și „cobi“ este urđit din „cupio-cupere“ și „scops“ lat., cari in limbele romane și dialectele lor iau astfel de forme și semnificațiuni, încât presimțită tôte trei înțelesuri ale cuvântului românesc.

89) *Bidiviu*. Sub cuvântul „bidiviu“ se înțelege : un cal fărmețat, un cal nesdravén, demonic séu dres (gefeit germ.); equus fadus, daemonicus, miraculosus

lat.; cheval féérique, demoniaque, miraculeux fr.; zauber = wunder = gefeites pferd germ. Calul bidiviu séu nesdravén, este un ce supranatural, și are ceva demoniac in sine; el nu numai că vorbesce și dá indreptări eroilor ce-l călăresc, ci fuge fórte răpide, ba chiar sbórá cu ei peste țeri și mări. In poveștile (basmel) românesci tóți feții frumoși séu feciorii de împérați cari se duc peste lume, pe celalalt țerem, adecă in cealalta lume, după fete de împérat, séu după țina spre a le luá loru-și de soție, călăresc astfel de cai bidivii séu nesdrăveni, fiind că cu alți cai nu pot străbate in cealalta lume. După credința poporului román, calul se face nesdravén, adecă : bidiviu, decă de mic in decurs de trei ani de țile il cresci la intunec sub pământ intr'o peșteră séu scorbură, ne fiindu-i iertat a vedé sórele și lumina țilei, dar nici om in ochii sei, și nutrindu-l tot cu lapte dela o stână de oi; un astfel de cal decă a devenit „bidiviu“ in decurs de trei ani de țile, când il scóte domso de sub pământ, drept probă că este nesdravén, mánăncă de loc jarul (jăratecul) din șapte focuri pregătit pentru densus. Bidiviul séu calul fărmețat este după credința poporului de regulă murg, adecă negru ca corbul de colóre.

Istoria acestor cai fărmețați se sue până in cea mai adăncă anticitate. „Pegasus“ din mitologia greco-romană încă e un cal nesdravén. Ducipal (bucephalus) calul lui Alesandru cel mare a fost asemenea cal bidiviu, nesdravén. V. Dobenek : Des Mittelalters Volksglauben t. I pag. 27 ne împărtășesce după Gervasius Tilb. cumcă calul lui Giraldus de Cabreris încă a fost cal fărmețat, care in întreprinderi grele a stat intru ajutoriu cu sfatul domnului séu. Calul lui Livoretto asemenea a fost cal nesdravén și a stat cu sfatul intru ajutoriu stăpânului séu. Calul cel mai faimos și prețuit a fost bidiviul „Bairard“ a lui Reinold; calul acésta a fost răpțt și adus prin Malegys (prețicându-se in diavol) dintr'o peșteră a insulei fărmețate. De asemenea credință este și „Rabican“ calul ținelor, iute ca vântul, desre a căruí origină scrie Bojardo in Orlando innamorato libr. I c. 13 vers 4. Desre caii nesdraveni, bidivii, face împărtășire și Varro : De re rustica 2. 1. apoi Virgil : georg. 3. 265 etc., in urmă Pliniu : Istoria naturalis libr. 8. 42. Nemuritor insé este calul Mariei de Francia Fabliaux au Contes du 12 et 13 siècle, Paris 1779 tom. I p. 120—131 pe care-l donéză țina cavalerului Graelent, care cal după ce a perdut pe domso. alérgă desperat peste tot pământul și in tot anul se reintórnă la locul unde a perit densus. In 1001 de nopti tom. XI pag. 107—152 tom. II 133 încă se istoriscesce de un cal nesdravén care fără aripi sbórá prin aer cu o nespusă iuțime. In povestea poporală spaniolă desre Petru și Magelona cea frumósă vine înainte un asemenea cal bidiviu. După : Danske viser, Kjobenhaven 1812 I. XLII. 1 capétă tinérul Svegger dela fiertată mamăsa, pe care o conjură a eși din mormént, un cal nesdravén, care-l pórta pe densus fórte ușor peste țeri și mări. In True Thomas and the Queen of Elfland, Jamieson, popular Ballads 1806 vol. 2 pag. 3 regina Elfilor încă are un cal demoniac, care cu fapta și cu sfatul stă intru ajutoriu. Vedí Märchen des Straparola, aus dem Italienischen, von Schmidt, Berlin 1817 pag. 269—270 unde se istoriscesce desre caii bidivii séu nesdraveni, numiți „Zauberperde“ germ., „equi fadi“ lătinesc (fadus, in latinitatea evului de mijloc însemnă „feeric“ séu „demonic“.)

(Va urmă.)

Simeon Manguica.

SALON.

Cronică bucureștenă.

— 6/18 nov. 1883.

(Vreme bună și vreme rea. — Cum petrecem noi, cum petrec ceialtați. — Literatura la ordinea zilei.)

Când ne deșteptăm spre a începe munca zilnică, când se face ziua,

Dimineța întunecată, rece, tristă se arătă,
Vântul suieră prin arbori scuturând frunzele lor;
Un vestiment întins de jale peste firea despuiată
De verdură, se lătesce cum pe cer un negru nor,

și când ne sfîrșim lucrul, când ziua se incheie,

Se nserază: cerul vînet, fără sîre, se negresce
Și-ale zilei rațe slabe dela noi se duc și pier,
Ca și fumul în eter,

căci s'au dus și zilele frumoase de toamnă, s'au dus și cele din urmă dalbe nopți! Băgaseră de sîmă, că pre întîrziase. Ce e drept, la 3/15 nov., s'avem un sîre de april și o lună de miere . . . adică de maiu, cum a fost joi, asta se întîmplă destul de rar. De aceea și bucureștenii au căutat să profite cu prisos de rațele de aur și de argint ale celor doi astri luminători. Cei pe jos nu mai încăpeau pe trotuare; cei pe sus nu mai aveau loc pe ulițe. Și orbii atrași de strălucirea rațelor ceresci, și ologii, de mișcarea generală, și surzii, de veselele exploziuni ale veseliei tuturor, toți invalidii și toți suferinzii (și cu deosebire aceștia) eșiseră să se bucure de bucuria întregii firi. Dar cei cari sorbiau mai cu sete aerul primă-văratec al acestor zile de toamnă, erau sîrmanii fizici, erau tocmai aceia cari nu-l mai puteau sorbi, aceia cari cu cea din urmă frunză trebuiau să simțā sburând și cea din urmă a lor și de viațuire, stingîndu-se cea din urmă rață de nădejde, perind cel din urmă vis de viitor . . .

Cât despre ceialtați, nimeni nu se mai gîndia că zilele frumoase și nopțile senine se vor duce și că cele urite și posomorite le vor urmā. Beți de rațe și de căldură, nimeni nu simțā erna care erā aci. Amor și poezie, cîntece și risuri, etā ceea ce alcătuiā concertul general, concert al cărui farmec o singură noapte erā d'ajuns să i-l răpescā, a cărui armonie o singură mugire de crivēt erā destul ca s'o sdrobescā . . . Vai! totā medalia și-are reversul! Și de trei zile: cer posomorit, vînt rece, burā măruntā, jale și noroi.

*

Ca vremea, și fețele asemeni intunecate. Noroc avem numai că, mulțamită unei părechi de galoși, mai putîndu-ne găsi mai mulți la olaltă, ne innecăm necazul zilelor în veselia unei seri de „anarchie literară”, cum ăice dl Maiorescu, cānd cāte unul din cei ce se indoiesc de tot, chiar și de vremea rea, ne mai aduce discrețul pe frunte și risul pe buze.

În cea din urmă cronică ne exprimam pārererea de rēu, că salōnele fondatorului *Nouei direcții* încă erā închise iubitorilor de literatură. Ca și cum rēndurile nōstre au avut norocirea d'a fi auzite, în cea de nteiu sâmbētā dupā aceea, obicnuiții urcau, dupā poftēla ce li se făcuse, treptele de pētrā dela nr. 1, din strada Mercur. Cetitorii au aflat din scirile „Familiei” cāt de bine s'a petrecut în sēra-aceea, și credeți că tot atāt de bine s'a petrecut și d'atunci încōce. A-sērā, cunos-

cutul autor al „Noptii furtunose”, spiritualul „Clapon”, dupā porecle, Caragiali, dupā nēm, ne-a citit operabufă *mediivală* (scena se petrece în vēcul de mijloc) „Hatmanul Baltag”, în 3 acte și 2 tablouri, lucrată în colaborație cu I. Negruzzi, redactorul „Convorbirilor literare”. E destul să spunem că toți am ris, cum de mult n'am ris, ca să înțelegeți că autorii au reușit pe deplin în scopul ce-au avut și care nu e alt de cāt acela d'a te face să riți, să riți mult și bine.

Ascultați ceva: E un cirac și sînt trei: Plēscā, Dușcā și Budușcā, ce povestesc cā moșu-seu avea un ānger de nevēstā, o femeie, dar ce femeie? care de doue-ăeci de ori de s'ar fi dus și s'ar fi ntorș bārbatu-seu, i ștergea . . .

— Ciubotele?

— Aș! cāte-o palmā!

Altul povestesc cā erā un jucător, sciți ce fel? care jucā, jucā pānā și *Kindia* pe bani.

Dar calul cel slab, atāt de slab bietul cal, cāt nu putea să tragā . . . nici măcar o țigarā?

Spuneți decā asta nu e culmea cal-amburului, adică, dupā cum ăice autorii, un măgar-ambur.

Și alcătuirile de spirit ale fraselor, umorul dialogurilor, comicul situațiilor, bufonul efectelor, totul e atāt de cu sare potrivit, în cāt succesul a-sērā a fost deplin, și ne face să credem cā tot așā va fi și la reprezentarea ei care va ave loc în curēnd, nu ne indoim, pe scena Teatrului Național.

*

Și pe cānd noi ne petrecem astfel, alții, cu alte gusturi, în lipsă acum de rațe de lunā și de trotuare poporate de băieți veseli și de fete gingașe, se nfundā prin cafenele ori prin teatre. Acolo, spre-a ascultā arcururile violului Wiest, și expansivului Kneisel, de naintea unui schwartz, ceaiu ori caputziner; aci, spre a se transporta de vocea fermecătorei cāntārețe Montalba și a incāntătorului tenor Prevost, la opera italianā; a ride cu Julian și Mateiescu în „Noptea furtunōsā” la Teatrul Național; a se emoționa cu Manolescu în „Doi Sergenți”, la „Dacia”; a-și desfētā ochii la priveliscile fantastice și visionare ale lui Berghēer, la „Bosșel” ori a ride de ceea ce nu pricepe din piesele semitice ale trupei israelite, la „Orpheu”.

Într-acestea, sensualistii āmplu cafenelele-cāntānde unde „ăinele diavolesci” cum ăice Milo în „Prēpāștiile Bucureștilor”, cu buze roșii și ochi negri vecinic aruncānd surise nșelātore și ochiri provocātore, cu piele albā, brațe gōle și rochi scurte, i desfētāzā totā sēra pentru cāți-va gologani aruncați cu mārimumie, în rate de cāte 5 parale, pe talerul ce li se infățșezā de bietele nenorocite dupā fie-care cāntec. Er realistii āmplu tavernele deja pline de infecții și miseriei, pline de . . . dar ne oprim aci, ultima trēptā pān' la care ni-i permis ca să ne pogorim, pentru a nu cādē — voui ăice — în prosā socialā, ca să nu ve dau a ntelege: poezie socialā.

*

Cuvintele *poezie socialā* ne fac să ne gāndim la literatura zilei. Calendaristica e la ordine, dar ca tōte celelalte soiuri de literaturā, stānjenesce și ea. În alți ani, odatā cu ăia de 1-iu septembrie și o duzinā de calendare nāpādiau în ogorul literilor romāne. Est-timp numai librăria „Frații Ionițiu”, credincioșā tradițiunii, a scos la luminā „Calendarul pentru toți Romānii și „Calendarul ilustrat.” Pe lāngā tōte trebuincioșele unui cālendar, găsim în cel de nteiu și o novelā istorică de N. D. Popescu: „Postelnicul Constantin Cantacuzin” cāruiā Bolintinean încă i-a consacrat cāteva pagine ad-

* Prețul 1 leu 50 bani, fie-care. Librăriile Frații Ionițiu și comp., stradele: Lipscani 27 și Șelari 18 20.

mirabile; apoi o dare de sémă amănunțită despre desvélirea statuei lui Stefan cel mare, la Iași, cuprinđend bine înțeles și românescul toast al dlui Grădiștean, cum și toate inspirațiunile poetice cari s'au scris cu această ocaziune; în sfârșit descrierea încoronării țarului, toate aceste ilustrate cu mai multe gravuri afară din text. În cel din urmă, imprimat cu mult gust și ilustrat cu eleganță, novelele Șoiman și Ortoman cu Anicuța (scenă din viața Bucureștilor); o descriere pe larg a Sinaiei și a Castelului Peleş, cu ilustrațiunile respective; o dare de sémă asupra adunării Asociațiunii transilvane la Brașov, toate de N. D. Popescu; în fine o scurtă dar interesantă descriere a Bucureștilor de altă-dată și câți-va morți iluștri: Darwin, Gambetta, Wagner, etc., asemenea însoțite de icónele lor.

Librăria Haiman, încă a scos la ivélă elegantul cälendar al „Lumei elegante“, frumoșă ediție de lux, format de posunar, cu coperte 'n flori și în culori, care are multă cautare 'nainte de frumóselor nóstre.* Dar atăta tot, căci contrabandistii editori de cälendare, cari lipsesc frontispicii și efemeride noi la cărțile vechi pe cari nici cu ocaua nu pot sê le mai vëndă, nu merită, ca niște șarlatani ce sânt, de cât pușcăriă.

A! étă un loc unde ar trebui sê fie trimiși mulți din cei ce 'n giurul nostru își dau ifose, căci se numesc și trec de cinstiți; mulți din cei ce cu obrăznicie te stropesc cu noroiul echipagelor lor lustruite, mai curate mult de cât fruntea și consciința lor; în sfârșit mulți din cei pe cari Augier i numesce „Nerușinați“ și căroră le poți pré bine țice:

Din echipagiu-ți frumos
Me ridi că amblu pe jos:
Ghetele le-am cumpêrat,
Caii tei sânt de furat.

Dactul pentru ediție

A. C. Șor.

Serata Reuniunii române de lectură din Timișóra.

— La 10 novembre. —

Românii din totă țera nu pré au avut serată, în toate privințele atât de splendidă, cum a fost cea arangiată la 10 novembre de cătră Reuniunea română de lectură din Timișóra. Meritul arangiatorilor e cu atât mai mare, cu cât în Timișóra sânt numai puțini Români inteligenți, érá poporul e sérac și desbinat. Cu toate aceste, numai pregătirile la această serată, încă au fost în stare se electrizeze și sê tragă atențiunea publicului din loc și depártare, chiar și a străinilor.

Deja presemnele acestui concert a fost mult promițetóre. Indată după publicarea programei, cu grămada veniau reclamările după invitațiune. Una din cele mai plăcute surprinderi a fost și acea, că principele Carageorgeviciu a respuns la invitarea prin deputațiune, cu niște cuvinte cât se póte de simpatice pentru Români, aculând totodată și 50 fl

Dar acuma sê vedem decursul seratei! Deja înainte timpului ficsat, în sala spațiosă și frumos decorată a bereriei se intruni un public numeros, și când dl președinte Opriș, a pășit pe tribună, sê țină cuvântul seu de deschidere, sala érá plină până la cel din urmă loc, cu un public atât de frumos și elegant, de care pe aici nici concertele societății filarmonice nu s'a bucurat nici odată.

Pe lângă toaletele cele mai elegante, érá represen-

* Prețul 70 bani, librăria Ig. Haiman, calea Victoriei.

tat și costumul național în numer considerabil. O mulțime de dame, chiar pentru ocaziunea această și-a făcut costume, între cari unele erau așa de artificios brodate, încât chiar și la ver o espusețiune din Viena ori Paris ar atrage admirarea tuturor cunoscătorilor. Întră aceste putem numi în locul prim, costumul dnelor Opriș, Lazar, Ardelean, Bența, și al dșorei Jurma din Timișóra, al dómnei Bredicean și al dșorei Radulescu din Lugoș, al dnei preotese Bugariu din Cebza și al dșorei Velovan din Rusberg etc.; cari dádeau salei întregi un exterior atât de feerie, încât nu te mai puteai despárti de ele.

Chiar și străinii, cari a dat un contingent mare din publicul adunat, a fost încântați de aceste costume; dar ve asigur, și mai mult de frumșeța damelor care le portă. Portul nostru național, decât e făcut cu gust, șede bine ori cărei dame, mai bine decât ori-care alt vestmênt de salon.

Programa varie și alésă a concertului a mulțămii și încântat auditoriul care a acoperit toate piesele cu aplause frenetice. După prologul bine simțit al dlui președinte Opriș, începú concertul.

Doce dame frumoșe aparură pe scena, conduse de braț de doi arangiatori. Una érá dómna Alesandrina Opriș, consorta dlui președinte, eroina țilei, o aparință feerică, în costum național dela Bucuresci; nu scim decât profilu-i fraged și talia-i svelta redică frumșeța costumului, seu costumul elegant i măriă splendórea figurei radióse? Cealaltă érá gentila și frumoșă dșoră Aurelia Jurma, tot în costum național, ca o gazelă sprintena, cucerindu-și admirarea nóstră.

Frumósele debutante esecutară pe pian uvertura „Móra dintre stânci“ (Felsenmühle) de Reissiger, cu totă forța și espresiunea artistică.

După aplausele entusiastice ale publicului, artistul nostru de române bün și cu nerabdare așteptat, dl N. Popoviciu din Caransebeș cântă aria cea mare a lui Renalto din opera „Un ballo in maschera“, acompaniat pe pian de dl Karrasz. Dl Popoviciu fermecă publicul cu vocea-i de bariton frumos, puternic și capabil de cele mai fine modulațiuni, și fu aplaudat cu mare vaciliate.

Dni Gassner și Novacsek, artisti de rangul prim din loc, esecutară „Sonata“ de dl Ales. de Mocioni, un duet pe pian și violină. Acesta piesă se esecută acuma pentru întâia órá. E compusă într'un stil innalt după metoda lui Rubinstein și are valóre permanentă; cu cât va fi mai de multe ori ascultată, cu atăta va fi mai iubită. Este de prisos sê spunem, că a fost jucată escellent, ceea ce probau și aplausele publicului.

Mult contribuí la splendórea seratei produțiunea renumitei cântărețe artiste din loc, a dnei Miskovics-Ferency. Dsa cântă doue numere din programa: a) doue arii române: „Nu ești iubit“ de Vasilescu, „Dorul“ de Chiricescu, și „Változatok“ arie magiară de Kovács; b) aria din opera: „Il barbiere di Siviglia“ de Rossini. Acesta artistă, care conduce aici o școlă de cânt, are o voce plină, classică, ascinde în regiuni innalte, descinde în regiuni adânci, și triliază cu ușurință minunată. De aceea aplausele nu mai voiau sê n-ceteze și artista fu rechemată pe scenă de repetite ori.

După puține secunde, dna Opriș de astă-dată singură, esecută pe pian „Ilustrațiune română“, după teme naționale, compusă pentru ocaziunea această de dl Karrasz.

Piesa această, are fără indoielă cel mai mare preț artistic între toate piesele românesci de soiul acesta, din câte le avem până acuma. Acesta e o piesă de salon, care ca o jună mândră s'a prezentat în public, și care ca un mărgaritar scump a inavuțit repertoarul nostru

de muzică națională înaltă. În piesa acesta sînt prelucrate trei teme naționale. Cântecul cel frumos: „Ecă și noptea“, apoi „Hora Severinului“, și imnul nostru național „Deșteptă-te române!“ Piesa e scrisă peste tot într'un stil foarte greu, care reclamă o tehnică brillantă, dar și produce un efect extraordinar; începe cu unele acorduri puternice, cari signalază numai tema, și trece îndată la niște fuge și rulate minunate, ținute în stilul cântecului pastoral, până ce în fine se dezvoltă aria petrunătoare „Ecă și noptea“, și după ce o mai variază de câteva ori, pe neobservate trece la acordul cel de tot greu „ces dur“ cu 7 b.-uri și cu signatura „scherrando“ începe „Hora Severinului“, care după cântecul melancolic al temei prime, face cu vivacitatea sa o impresiune foarte plăcută; eră când vin niște acorduri puternice, în modul unui mers și câteva fuge, din cari se dezvoltă apoi aria dela „Deșteptă-te române“, se satisface așteptarea cea încordată a ascultătorului în modul cel mai plăcut. Tema acesta însuflețitoare variază în vre-o 5—6 moduri, dar cu astfel de acorduri puternice, încât fie-care simte că așa e românul, când întru adevăr se deșteptă și vré și el să fie respectat ca om și ca român. Cu deosebire când pe lângă fugele cântate cu mîna dreaptă, aria trece la mîna stîngă, și în bas adănc resonă aria „Deșteptă-te române“, fie-care inimă de român se simte emoționată în grad suprem, simte pare că o voce puternică supranaturală îi demăndă să se deștepte.

Impresiunea totală a acestei piese este nedescribibilă, dar numai atunci, decă se execută cu bravură mare, ce învinge ușor greutățile tehnice și cu deosebire finea, reclamă mîna de bărbat. Dna Opreș însă și în privința acesta a eselat, dezvoltând în redarea acordurilor complicate dela finea piesei o putere, că cine n'ar fi vădut-o, n'ar fi cređut ca o damă, și încă o damă subtilă, șede la pian, dar brațele ei fragede din mînele spăcelului țeranesesc, și degetele-i subtili sborau cu iuțela fulgerului și cu puterea sunetului peste tastele pianului. Simpaticele nostru artist dl N. Popoviciu, în un toast la banchetul dat în onorea lui, a ăis despre piesa acesta, că compoziția este una din cele mai grele nu numai în literatura noastră, ci și în literatura muzicii peste tot; este însă compusă așa de artistic, cum s'a cântat prin dna Opreș, pe care o salută, ca pe una din cele dintîiu artiste române. Și a mai adăus dl Popoviciu: „A da expresiune arielor române, mai ales ariei: „Deșteptă-te române“ așa precum s'a dat, de cătră dna Opreș, numai o inimă românesce simțitoare e capabilă“. Publicul românesc va fi surprins decă va avé tiparită acesta piesă. Aplausele firesce că nu mai voiau să înceteze. Cumcă acesta piesă s'a compus cu acesta ocaziune, este meritul dlui Opreș; el a voit cu ori ce preț să aibă o piesă cu teme române pentru solista la pian, și avënd dna consorta sa, ariele de mai sus în edițiuni separate, le-a predat dlui Karrasz, carele a fost așa de complasant, încât îndată le-a compus în una.

Venim acuma să aducem tributul nostru de recunoștința unei alte eroine și artiste pe pian, dnei Paldi, consorta dlui Paldi ampioiat la direcțiunea financiară, care cu plăcere au concurs spre înălțarea concertului nostru pe un nivel de rangul prim. Dna Paldi mănuză pianul cu dexteritate și esacitate, și și-a câștigat renume. Dsa a executat un mers foarte frumos „Merche solennelle“ de Ketterer, acompaniată de dl Karrasz pe harmonium. Acest duet, pe terenul muzicii, este o muzică de tot plăcută pentru acordurile ei, care delectază inima și sufletul. Multe vivate a fost recompensarea din partea publicului.

Apoi eră urmă dl Popoviciu cu cântecele poporali „Codrul verde“, „Sequidilla“ de Dima, și „Dor de res-

bunare“ de Cavadia. Aceste cântece a fost atât de bine primite, încât dl Popoviciu, pe lângă totă copiositatea programei, nu putu scăpa cu una cu doue, ci trebuî să repeteze, mai ales „Dorul de resbunare“ care între cântecele frumoșe e cel mai frumos.

N'au fost destul atăta, ci comitetul arangiatoriu, ales președintele lui, dl Opreș, ca să delecteze publicul și cu una muzică curat clasică a staruit și-a reușit se angageze puterile corespundătoare și la acesta muzică. Aveam doue puteri în persoanele susnumiților dni artiști Gassner și Novacek, și acestora s'a asociat și a treia putere asemenea artistică, dl Gerger, executând „B-dur Trio“ de Rubinstein pe violina, cello și pian. Acordurile admirabile ale acestui trio, mai ales cello, sînt de o profunditate escelentă, și trebe să ne plecăm capetele înaintea artei și artiștilor. Dlor artiști li mai urmă odată cu publicul de atunci: „Să trăieșcă“.

În fine mai este ceva, ce încă n'am atins, ce ar fi trebuit să punem în frunte și nu la sfîrșit. Înțeleg corul vocal micșt, care deja cu aparința-i drăgălașe și cu vocile-i plăcute, a pîtruns inimile și a îndulcit simțirile publicului. Acest cor june, format și crescut de Reuniunea jună, din puteri curat române, și din loc, sub conducerea dlui pianist Karrasz, și supraveghierea dlui Opreș și Ardelean, în localitatea Reuniunii, a studiat pentru acest concert piesele: „Luntrașul“ de Schipek și „Sinaia“ horă de Ventura și Porumbescu, care piese le are Reuniunea din munificența dlui I. Lengeru avocat în Brașov. Corul nostru acum prima-dată s'a produs în public. Coriștii sînt: dămnele Bența, Poruț, domnișorele: Jurma, Crastanescu, Nestoroviciu, Popu, sororile Savu și Dobromirescu. Domnii: Bența, Micu, Jean, Ciucure, Regep, Ursulescu, Vladica, Torzan, Popian, Crastanescu, Despot, Găndu, Eva, Manoilea și Utvineanț. Decă ar fi putut corul să asculte de dorința și chiamarea publicului, trebuia nu numai să repeteze piesele, ci să tot cante și a treia și a patra ora.

Asta serată, n'a fost seră, ci ăiuă carea a făcut Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ensă pentru succesul ce ș-a dobândit, Reuniunea prin arangiere, eră concertanții prin executare. Ca un intermezo de entusiasmare amintesc, fapta frumoșă a unuia dintre stimății noștri connaționali din localitate, pe carele pentru modestia-i cunoscută nu-l vom numi. Acest domn a fost așa de mulțamit cu concertul, încât a predat președintelui Reuniunii 50 fl.

Programa concertului odată esauriată, să pausăm puținel, și după delăturarea scaunelor din sală, să dăm cale tinerilor și tuturor iubitorilor de dans, ca să salte acum trupesece, după ce a saltat sufletesece să salte în Ardelena, bănățena, unğurena, lugoșana, germăna, francesă și câte mai scim alte jocuri, seu după un termin vechi și modern, mișcări gimnastice corporali, cari susțin și vivacitatea cordială; dar să nu părăsim sala nici cei ce nu jocăm, căci ne mai așteptă o surprindere plăcută, o bucurie mare.

Când publicul dansător eră încâtva eșofat ecă se aude din depărtare sunând un cântec de eroi români, cari după învingere se rentore cîntând și saltând. Publicul își îndreptă ochii spre direcțiunea, de unde vine cântecul, și de odată vede în mijlocul seu noue tineri sprinteni și ușori, în costumul pitoresc al plugariului român. Erau „Călușerii“ noștrii. Aplause prelungite i salutară. Musica începă să cante un cântec care sună numai din fluierul ciobanului român din munții Ardealului; la sunetul acestui cânt Călușerii săltău, executând figurile cele mai cutezătoare, și cu tactică admirabilă. Tinerii călușeri sînt: dl Bența ca instructor și comandant (vătav), apoi ceta: dnii Găndu, Crastanescu, David Torzan, Popian, Despot, Manoilea și Dan.

Damele noastre, care au binevoit să cöse costumul călușarilor, merită ca să le exprimăm recunoștință publică. Acele sînt: Dómnenele Poruț, Manța și Bența. Dșórele Jurma, Lungu, sororile Nestorovicu, sororile Savu, Crastanescu, Dan, Barbura. Tóte au escelat, érá dșóra Jurma a cosut și șerpariul vátavului pe catifele fórte frumos. Érá șerpărele celorlalți tineri le-a țesut soția lui Costa Cărunt țeran in Jezvin. Acest costum este pregătít într'un stil simplu, dar elegant; cămeșa albă cu brodării bogate la máneci și la póle, cioreci albi de barehent, ciorapi albi și papuci-sandale de colórea opincei, legați pánă sus la genunchi prin córdele negre încruciate, și ca completează zurgalaele sub genunchi, éráș frumos ajustate prin dna Bența, cari dádeau un aspect frumos călușerilor și le serviá la ținerea tactului. Intreg costumul făcea frumoși pe jucători, érá căciulele negre pe cap impenate cu pene de curcan, i arétá ca fíii eroului Mihaiu. Acest costum este proprietatea Reuniunii. Ei au jocat „Călușerul“ cum se jócá pe câmpia Ardealului cu béte in mánă. Asemenea a jocat și „Bátuta“ la rëndul ei, spre cea mai mare plăcere a publicului.

Intre jocuri s'a pus in ordine și „Romana“ acest cuadril român și joc de salon, care s'a jocat de multe pärechi. Precum arétá deci și ordinea jocurilor, Reuniunea románă de lectură, și-a estins activitatea sa și asupra jocurilor de colóre exclusiv románă, voind a cresce tinerii románi prin membrii sei și in acest ram al culturai sociale, și așá dl Bența, necruțánd osteneála, pe lângá tótá ocupațiunea oficiului seu, a instruat pe tineri Călușerul și Bátuta cu un succes bun; alți domni și dame cunoscátóre de jocul Romana, asemene nu a denegat concursul lor, la instruarea jocului acestuia.

Ca să vedă aceste jocuri și să asculte concertul așá de bine compus, a alergat nu numai publicul din loc, fără distingere de naționalitate, ci și unii din depártare. Așá familiile Pop din Boesig, a dlor protopopi din Ciacova și Jebel, a dlui Radulescu și Bredicean din Lugos, a dlor notari din Stamura, Gilad, Unip etc. chiar și din Rusberg.

Succesul moral al seratei a eșit fórte favorabil, dar Reuniunea e mulțămítă și cu succesul material. Cassa Reuniunii a căștigat un venit neto de aprópe 300 fl. și un rënd de vestiminte noue pentru călușari in preț de 100 fl. — in suma 400 fl. Au concurs la acest succes material și mánii liberale de mecenați, între cari numerám pe principele Carageorgieviciu, avocatul Ungurian, adv. Catrusca, episc. Popas, Eug. de Mocioni etc. a căror listă separată se va publicá. Érá tot succesul acesta e meritul pré zelosului președinte, dl Petru Opriș, căci arangiarea unui atare concert, ca și carele nu s'a mai arangiat in Timișóra, nici de cătrá alte societăți mai tari, este opera Domniei sale, prin care a arétat iubirea sa invápăiată cătrá némul seu, voind de una parte să-l susținá pe un nivou cu alte némuri conlocuitoare, érá de alta parte să-i arete calea care il face capabil să póttá inaintá și susținé concurența.

C e e n o u ?

Portretul reginei Romániei apărut in numărul trecut al foii noastre a fost primit cu atáta plăcere din partea publicului cetitor, încát — poftiți din mai multe părți — am decis să-l reproducem și in edițiune separată, ca tablou de pärete. Acesta edițiune va apăre dílele viitoare și va fi de doue feluri; din una un esem-

plar va costá 40 cr., din alta 60 cr. Inse mai puține decât 5 esemplare nu se vor espedá pe poștá.

Hymen. *Di Alesandru Gavra*, teolog absolut in diecesa aradană, la 11 novembre s'a logodit cu dșóra Elisabeta Horge in Buntesci lângá Beiuș. — *Di Ladislau B. Popu*, teolog absolut in archidieceasa Blașului, fiul preotului din Chechiș in comitatul Sélagiului, ș-a serbat cununia in 18 novembre a. c. cu dșóra Veronica Olariu, fiica preotului gr. c. din Hodiș, in comitatul Clușului.

Edmond About la Sinaia. Renumitul scriitor frances, Edmond About, făcënd in tómnă acésta o călétorie in Orient, s'a oprit și la Sinaia, unde a fost óspele regelui și al reginei. Densul publicá acuma impresiunile sale in diariul frances „XIX Siècle“. In acéste, vorbind despre Sinaia, díce că palatul Peleş e probabil unicul in lume, nu numai din cauza situațiunii și a stilului seu, dar fiind că este opera unui architect in-coronat. Interiorul și mobilele sînt de un gust mai mult original decât clasic, dar in genere norocit. S'a făcut o adevératá părăduielă de lemne; câteva săli, și nu din cele mai mici, sînt lucrate de sus pánă jos ca un dulap in stilul Renascerii. Vorbind despre petrecearea sa in sala de musicá, About scrie cu entusiasism despre modul familiar cu care societatea petrecea; o tineră románă cántá din gura, ér mulțimea aplaudá ca într'un salon vulgar; de odatá regina vede, că o pagină trebuie întórsă, Maj. Sa se scólá și se duce să întórcá paginile cu augustele sale mánii. Sërmana eti-chetá!

Academia Románă a ținut vineri la 4/16 nov. ședința publică. Dl dr. Felix a dat sémá despre espoșițiunea de igienă din Berlin in 1883. Pr. SSa episcopul Melchisedec a cetit dare de sémá despre scrierile lui Grigorie Șamblac. Dl Gr. G. Tocilescu a cetit o relațiune asupra noúele sápături făcute la Túrnu Adam-Clissi. Academia a primit ca dar din partea vèduvei repausatului profesor dela școla de agricultură Angelescu, tótá biblioteca sa sciințifică, compusă din 500 volume, bogat legate.

Edițiunea a doua. Abiá a trecut o sèptemánă, de când a apărut edițiunea primă din „Călindarul lui Pácala“ pe anul 1884, și étá că tóte esemplarele au trecut. Edițiunea a doua a și apărut cuprinđend, afară de partea seriósă călindaristică, tégururile de țerá, scala de timbru, și o bogată lectură umoristică, ilustrată cu 26 de caricaturi. Prețul unui esemplar e 40 cr., dar mai puține decât 5 esemplare nu se espedézá pe poștá. Se aflá de vëndare la administrațiunea „Familiei“ in Oradea-mare. Colectanții primeșc după 10 esemplare un rabat.

Diár nou: „Bráúla“, in orașul cu acelaș nume, ca organ al clubului comercial de acolo; va eși odatá pe sèptemánă.

Călindarul sèptemánei.

Diua sept.	st. v. st. n.		Numele sánților și sèrbătorile.	Sórele resare	Sórele lapune
	st. v.	st. n.			
Duminecă	13	25	† Sf. Păr. Ion.	7 10	4 23
Luni	14	26	Ap. Filip din cei 12	7 11	4 23
Marti	15	27	Sf. Mr. Gurie	7 12	4 23
Mercuri	16	28	Ap. și Ev. Mateiu	7 13	4 23
Joi	17	29	Păr. Grigoriu	7 14	4 23
Vineri	18	30	Mart. Platon	7 15	4 22
Sâmbetá	19	1	Sf. Profet Avdia	7 16	4 22

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.